

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŐTIRMALAR DERĐİŐİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research
Cilt: 13 Sayı: 71 Haziran 2020 & Volume: 13 Issue: 71 June 2020
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

ANTİK PANKREAS SPORUNDA ŞİDDET UNSURLARI VIOLENCE FACTORS IN ANTIQUE PANCREAS SPORTS

Lale ARAS*
Osman İMAMOĞLU**

Özet

Bu çalışmanın amacı antik dönemlerde pankreas sporundaki Şiddet unsurlarının araştırılmasıdır. Pankrasyon özü itibariyle bedene dokunuş gerektiren (tam temaslı, göğüs göğse) bir dövüş sanatıdır. Tam olarak kökeni bilinmemekle beraber Milattan önce 648 yılında Yunan Olimpiyatlarına tanıtılan bir spor etkinliğidir. Şiddet kendine, bir başkasına veya bir nesneye zarar verme ve yıkıcı davranışlar olarak tanımlanabilir. Antik boks ve antik güreş tekniklerini içeren karma bir dövüş sporu olarak pankrasyon, rakipte kalıcı hasar veya ölümlle sonuçlanabilecek Şiddet içermektedir. Bu dövüşün yapılıő amacıyla savaşa hazırlık ve savaşmak olduğu gibi savaşı durdurma ve ateşkes sağlama da rol oynamaktadır. Savaşı durdurmak için olimpiyat oyunları düzenlenerek halkın dikkati savaőtan eğlenceye çekilmeye çalışılmıştır. Bunun altında dini sebepler de yatmaktadır. Şiddet yaőantısını arzulama, korkuyla ve tehlikeyle baş etmek için onunla yüzleşmek isteğinin bir sonucu olabilir.

Eski çağlarda Pankreas dövüş sporunda Şiddet istenen ve tekrar edildikçe keyf alınan bir aktivite haline geldiği düşünölmektedir. Pankreas sporundaki Şiddet o çağlardaki şartla göz önüne alınarak daha kapsamlı bir çalışmaya konu olabilir.

Anahtar kelimeler: Pankrasyon, Antik Yunan Sporü, Sporda Şiddet, Karışık Dövüş Sanatları.

Abstract

The aim of this study is to investigate the elements of violence in pancreatic sports in ancient times. It is a martial art that requires touch to the body (hand to hand: full contact) in essence. Although its exact origin is not known, it is a sports event introduced to the Greek Olympics in 648 BC. Violence can be defined as self-harming and destructive behavior. As a mixed fighting sport involving ancient boxing and ancient wrestling techniques, the pancreas contains violence that can result in permanent damage or death to the opponent. The purpose of this fight is to prepare and fight for the war, as well as to stop the war and provide a ceasefire. In order to stop the war, Olympic Games were organized to attract the attention of the public from the war. Religious reasons underlie this.

Conclusion: In ancient times, it is thought that in the pancreas fighting sport, it becomes an activity that is desired and enjoyed as it is repeated on violence. Violence in pancreatic sports may be the subject of a more comprehensive study considering the conditions in those years.

Keywords: Pankration, Ancient Greek Sport, Violence in Sports, Mixed Martial Arts.

* OMÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi
** Prof. Dr., OMÜ Yaőar Doğu Spor Bilimleri Faköltesi Spor Yöneticiliği Bölümü

GİRİŞ

Şiddet kelimesi Latince Violentia'dan gelmektedir. Bir kişinin bir başka kişiye sert ve acımasız davranmasıdır. Fiziksel şiddet kişinin bedensel gücünü zarar verecek nitelikte kullanmasıdır. Şiddetin özü "Güç", "kuvvet" ve "baskı"dır (Şahin, 2003, 8-9). Türkçeye ise Şiddet sözcüğü Arapça dilinden gelmiştir. Kamus-ı Türkî'de şiddetin tanımı; "sert ve katı davranış, kaba kuvvet kullanma" olarak geçer. Bir kişinin kendi görüşünü kabul ettirmek, kendi istediğini yaptırmak ve kendi üstünlüğünü göstermek gibi bir amaçla karşısındaki kişi veya kişilere uyguladığı hoyratlığa şiddet denir. Kişi istediklerini elde etmek için başkalarını sindirip, korkutarak şiddet girişiminde bulunmaktadır (Acet, 2005, 70). Şiddet yıkıcı sonuçlara ve hasara neden olduğunda onaylanan bir durum değildir. Şiddet hukuki bir sürecin başlatılmasını gerektirebilir. Bazı somut koşullarda kanunlar şiddet eylemlerine izin verebilmektedir. Örneğin, cerrahi uygulamalarda veya düzenin sağlanması gerektiren ortamlarda şiddete yasal olarak müsaade edilmektedir. Sporda da bazı kurallara bağlı olarak müsaade edilen bir şiddet vardır. Buna göre şiddet normlara bağlı ve göreceli olarak değerlendirilen bir eylemdir (Şahin, 2003, 1-3). Şiddet sporun doğasında vardır. İnsanın psikolojik ihtiyaçların, engellenmelerin, öfkenin, korkunun spordaki şiddet yoluyla olumlu yöne kanalize edildiği belirtilebilir. Şiddet sadece bireylerin tek tek kişilik özellikleri, aile veya yetişme çevresinden öğrendiği davranışlar ya da psikolojik ihtiyaçları ile ilgili değil, içinde yaşadıkları kültürün, dönemin özelliklerinin (inançlar, yaşanan olaylar ve çatışmalar, benimsenen değerler) ile de ilgilidir. Spor da bu özelliklerden etkilenmektedir. Sportif faaliyetler insanların tabiat ve çevre konusundaki kapasitelerini arttırmaları için başvurulan bir yöntemdir (İmamoğlu ve Koca, 2018, 554-559). Antik dönemde yapılan Yunan Pankrasyon (pankration) dövüşünün içerdiği teknikler ve kurallarının çok az oluşu ve bu dövüşün rakibi pes ettirinceye kadar süren müsabakaları büyük şiddet içermektedir (Wikipedia.org, Pankration). Spor insanları bir araya getirmek, sevgi, huzur ve barış ortamı sağlama, ortak heyecanları paylaşmak, sağlık, sıhhat, esenlik ve fiziksel ve ruhsal iyilik ve rahatlık ile ilgili olumlu işlevleri olan bir fiziksel aktivitedir. "Spor" kelimesi Türkçeye, Fransızcadaki sport kelimesinden gelmiştir. Kelimenin kökeni Eski dönemlerde Fransızca'da "fiziksel ve zihinsel zevk, eğlence" anlamına şdeğer desport kelimesine gider (Vikipedi Özgür Ansiklopedi. Spor). Antik Yunan'da şiddet içeren pankrasyonun Olimpiyat oyunlarında yer alması, eğlenceye ve halkın dikkatini herkesin hayatını tehlikeye sokan ve huzuru bozan savaşlardan daha sınırlı bir alana, eğlenceye yönelik olarak seçilmiş sporcuların karşılaştığı yarışma ve müsabakalarla çekilmek istenmiştir. Böylece halkın yaşadığı gerilim ve öfke şiddet içeren fakat eğlenceye dönüşmüş aktivitelerle yatıştırılmak istenmiştir (Møller ve Laursen, 2018, 227). Yine de seyirci ve sporcuların yaralanma ve ölümlere varabilecek dövüşlerden keyif alması soru işareti yaratmaktadır. Bu soruya cevaplardan birisi tehlikeli dövüşlerin de olduğu olimpiyat eğlencelerinin dinsel bir temeli olmasından da kaynaklandığı belirtilebilir (Tekin ve Tekin, 2014, 128). Eski devirlerde Sporlar dinsel ayın ve törenlerin bir aktivitesi olarak yapılmışlardır. Antik devirlerin farklı kültürlerine dayanırlar (Burmaoğlu ve İmamoğlu, 2018). Dinsel inanışlarda kurban etme ve festival (veya bayram) vardır. Pankrasyon içerdiği ölüm riskine rağmen popüler olan ve yaralanmaya bağlı kan akışından çekinilmeyen bir dövüş olarak tarih sahnesinde yer almıştır. Bu şiddetin altında yaşama ve hayatı devam ettirme isteği yatmaktadır. Pankratlar korkusuz oluşlarıyla tanınmaktadır. Şiddet burada bir anlamda tehlikeyle yüzleşmenin ve korkusuzluğun bir göstergesi olarak ortaya çıkmaktadır (Tekin ve Çalışır, 2016, 6). Şiddet için üçüncü bir sebep olarak sporcuların bedensel ve psikolojik şiddet algısının antrenmanlar ve müsabakalar yoluyla değişikliğe uğradığı belirtilebilir. Bu şekilde müsabaka sonrasında şiddet değişmiş bir algıyla zevk alınan bir etkinlik halinde yaşanmaktadır. Homeros destanı İliada ve Odesa'da destansı özelliği olan bir spor faaliyetleri anlayışı vardır. Ama bu anlayış hem kamu hem de günlük hayatın her alanına girmiştir (Doğan ve İmamoğlu, 2019, 486-496).

Yunan kelimesinden gelen ve "arınma" veya "temizlik" anlamına gelen katarsis (katharsis) hem psiko-terapide hem de edebiyatta kullanılan bir terimdir. Psikanalitik anlayışta sıkıntılı veya travmatik durumları bilince getirerek yaşamak olarak katarsisten bahsedilmektedir. Travmatik durumları tekrar bilince getirerek yaşamak pankrasyon müsabakasında savaş veya kavgada olan şiddeti oyuna veya spora dönüştürülmüş bir sahada şiddetle yüzleşmek olarak yorumlanabilir. Günlük dilde kişiler bazen bir sağlık sorunu, okulu bırakma, boşanma veya işten ayrılma gibi kriz durumlarını yaşadktan sonra bir rahatlık duygusu hissettiklerinden bahsetmektedir. Buna göre gerilimin yükselmesinden sonra ondan kurtulmak söz konusu olmaktadır. Duygusal boşalım anlamında katarsis, depresyon, kaygı ve stres gibi psikolojik rahatsızlıklarda terapötik bir araçtır. Katarsis hem duygusal bir güçlenme sağlamakta hem de bilişsel olarak da yeni algı ve anlayışlar oluşturmaktadır (Cherry, 2020). Tiyatro seyircisinin sahnedeki oyuncunun yaşadığı olumsuz durumlar ve çatışmaları gördükten sonra onunla ya özdeşleşerek ya da onun yerinde olmadığını düşünerek rahatladığı belirtilenler arasındadır (Akan, 2018, 27). Seyircilerin de sporcularla özdeşleşmesi ve

şiddetle dolaylı yolda yüzleşerek katarsis yaşadıkları belirtilebilir. Dövüş sporu seyircisi de buna benzer bir şekilde şiddetle karşılaşmakta ve zafer kazanan kişiyle özdeşleşerek bir rahatlama yaşadığı düşünülebilir. Bir çatışma ve stresle karşılaşma bunu çözme kişinin hem kendisiyle hem de çevresiyle ilgili bir değerlendirme ve hesaplaşmasını içermektedir. Bu değerlendirmeler, hesaplaşmalar sonucunda ve çatışma veya savaşı sona ermesi ile de kişi hem kurtuluş yaşamakta hem de kişiliğinde ve ruhsal halinde değişmelerle yenilenmektedir. Kişi bu özgürlüğe kavuşma ve yeni duygu ve düşüncelerle yeni bir kişilik oluşturmuş gibi güçlenmiş ve korkusuzluk kazanmıştır (Can, 2006, 168). Pankrasyon'un buraya kadar olan bilgiler ışığında şiddet yaşantısı yoluyla, eğlenmek hem dinsel yolla hem de özdeşleşme ve yüzleşme yoluyla rahatlama duygusunu yaşattığı belirtilebilir.

Dövüş sanatlarına temel olan pankrasyon spor olarak kabul edildiğinde içerdiği şiddet nasıl açıklanabilir. Bu şiddet ne amaçla kullanılmaktadır ve Antik Yunanda pankrasyon dövüşü neye hizmet etmiştir? Bu dövüşü yapan sporcular nasıl bir ruhsal hâl yaşamaktadır. Seyircileri bu aktiviteyi neden seyretmekten keyif almaktadır. Şiddet istenen bir durum mudur? Bu makalede, boğma, kilitleme, yumruklama ve tekmeleme gibi ağır tekniklerle bedensel yaralanma ve kalıcı hasarlar alma hatta ölüm riski taşıyan pankrasyon dövüşündeki şiddete rağmen neden popüler bir spor olduğu anlaşılacak istenmiştir. Pankrasyon hakkında Türkçe akademik makaleye rastlanmamıştır. Türkçe makalelerde pankrasyon kelimesi geçse bile, asıl odak pankrasyon olmadığından bu kelime birkaç kelime olarak çok sınırlı bir biçimde yer almaktadır. Bu nedenle internet üzerinden yabancı makaleler taranmaya çalışılarak bunlar üzerinden bir anlayış ve sonuca varılmaya çalışılmıştır. Bu amaçla genel anlamda şiddetin ne olduğu, sporda ve pankrasyonda şiddet hakkında bilgilere ulaşılmaya çalışılmıştır.

Şiddetin Tanımı ve Kapsamı: Şiddet bedensel gücü kötüye kullanarak zarar verici boyutta etki gösteren bir uygulama ile vurma (darbe) içermektedir, buna karşın ceza hukukunda her darbe şiddet olarak nitelendirilmemektedir. Hukukta şiddet "Darbe, Şiddet ve Etkili Eylemler" başlığında toplanmıştır. Bu eylemler hırpalayıcı, moral bozucu, fiziksel olarak rahatsızlık verici olup önemli veya önemsiz kalıcı hasarlara neden olmaktadır. Şiddet öncelikle risk içeren bedensel bir girişimdir. Sonraları şiddetin eylemsel etkisi genişletilmiştir, birini tehdit etmek suretiyle veya malına zarar vererek ruhsal durumunu bozmak da şiddet eylemi içerisinde değerlendirilmeye başlanmıştır. Buna göre şiddet sadece fiziksel şiddeti değil, bir kimsenin psikolojisini bozmak için yapılan girişimi de göstermektedir. Fiziksel şiddet acıya ve zarara sebep olduğunda kişiye psikolojik yönden de zarar verebilir. Psikolojik şiddet ise fiziksel bir şiddet veya fiziksel bir acı olmaksızın kişiye çektilen bir duygusal bir acıdır (Şahin, 2003, 1-3). Şiddet türleri sözel, fiziksel, ekonomik, psikolojik, sosyal ve cinsel şiddet olarak sınıflandırılmıştır. Sözel şiddet fiziksel bir şiddete başvurmadan sözle aşağılamalar, suçlamalar, sürekli bir biçimde eleştirmeler ve küfretmeler gibi davranışlarla gösterilir. Fiziksel şiddet, karşısındakine vurma, tekmeleme, tükürme, bıçak çekme, yaralama ve öldürme eylemleridir. Evin giderlerini karşılamamak, aile fertlerinin çalışmasına müsaade etmemek, aile fertlerinin elinden cebren parasını almak veya mal ve mülkünü kontrol etmek ekonomik şiddete girmektedir. Psikolojik şiddet ise pasif veya aktif bir biçimde aile bireylerine uygulandığı görülmektedir. Bunlara örnek olarak keyfi olarak eşiyile direk iletişimi kesmek, surat asmak, aile fertlerinin kendisini anlatmasını, görüş ve düşüncelerini beyan etmesini engellemek, aile ve arkadaşlarıyla görüşmesini engellemek ve aile fertlerinin birbirine değer vermediğini göstermesi gibi ruhsal yönden yaralayıcı ve mutsuz edici tavırlar verilebilir. Cinsel şiddet ise başka insanlarla cinsel ilişkiye zorlamak, eşin rızası olmadan çocuk doğurma veya doğurmamak için zorlamak veya kürtaj olmaya, yakın akrabalarla cinsel ilişkiye zorlama, evlenmeye zorlama ayrıca telefonla, mektupla, e- maille veya SMS ile veya sözle cinsel içerikli rahatsızlık verici mesajlar iletme gibi davranışlardır (Yücel, Atalay ve Gürkan, 2015, 70-71). Şiddet, sporda olduğu gibi bazı durumlarda, beklenen fakat karşı tarafın zarar görmesiyle sonuçlandığında nahoş olan, olumsuz duygular uyandıran bir eylemdir. Şiddetin sadece planlanmamış bir biçimde öfke patlamasına bağlı olarak değil, planlanmış bir biçimde ideolojik amaçlarla sindirmeye yönelik olarak da kullanıldığı olmaktadır. Savaş veya kavga çıkarmak ve huzursuzluk yaratmak için açıkça ya da örtülü olarak uygulanabilir. Soygun yapmak ya da haz elde etmeye yönelik tür de ise şiddetin çıkarıcı tarafı ön plandadır (Acet, 2005, 71-72).

Şiddet kelimesi ile birlikte anılan veya şiddetin yerine kullanılan bir kelime daha vardır. Bu kelime saldırganlıktır. Saldırganlık kelimesinin Latince kökeninde bir yöne hareket etme anlamı vardır. Bu kesin bir tavır koyuş, tepki vermek ve yok etmek için yönelik olabilir (Saz, 2013, 139). Saldırganlık tepki olarak ortaya çıkıp, karşıdaki kişiye ya da nesneye zarar verme gerçekleştiğinde şiddet de ortaya çıkmıştır. Kişideki saldırganlık güdüsü, sadece düşüncede kalmış veya zarar verme yerine başka bir biçime dönüşmüş olabilir. Psikolojideki savunma mekanizmalarından yüceltme bununla ilgilidir. Yüceltme mekanizmasında ilkel

nitelikteki eğilim ve istekler doğal amaçlarından çevrilerek, toplumca beğenilen etkinliklere dönüştürülürler. Bu nedenle, tüm başarılı savunma mekanizmaları “yüceltme” başlığı altında toplanabilir. Yüceltme işlemlerinde özgün motiv ortadan kalkar. Çünkü ona âit enerji bu amaç dışında kullanılır (Karaköse, 2009, Aktüel pdr. Net). Örneğin Resim yapmak, şiir, öykü, günlük veya roman yazmak gibi yaratıcı eylemlere yönelmek bu amaçlar arasında olabilir. Fiziksel enerjinin en iyi bir biçimde dönüştürüldüğü alan olarak sporu örnek verilebilir. Kişi içindeki saldırganlık ve öfke duygusunu yaratıcılık gerektiren etkinliklere dönüştürerek toplumca onaylanacak, beğenilecek, kendisine ve topluma faydalı olacak bir davranış biçimi ortaya koyar.

Saldırganlık şiddetle sonuçlandığında yıkıcılık, yok etme ve zarar verme ile sonuçlanır. Şiddetin aşamaları “zarar vermeyi amaçlama (saldırganlık)”, “yönelme (saldırı)” ve zarar verme amacının gerçekleşmesiyle ortaya çıkan “etki (şiddet)” olarak adlandırılabilir. “Şiddet ve terör saldırganlığın çeşit ve dereceleridir” (Acet, 2005, 56). Buna göre her saldırganlık şiddetle sonuçlanmaz. Bir insanın bir insana ya da bir nesneye şiddet göstermesi aynı zamanda saldırganlığın şiddete dönüştürülmesidir. Öfkeli bir saldırgan şiddet uygulayabilir veya kendine hâkim olabilir. Öfke olmadan da şiddet uygulanmış olabilir. Buna göre birey içindeki saldırganlık duygusunu açığa çıkardığında karşı tarafa bir etkisinden söz edilebilir (Kiraz, 2015, 122). Saldırganlık öfke, nefret, düşmanlık duyguları içerir, bu duygular aktif fiziksel bir şiddete dönüştürülerek gösterilebileceği gibi, pasif, sözel veya başka biçimlerde de gösterilebilir. Şiddet özellikle de fiziksel hasar yarattığında sosyal olarak tepki çeken ve hiçbir şekilde onaylanmayan davranıştır (Ziyagil vd., 2012, 2).

Şiddet ve saldırganlık biyolojik, sosyolojik ve psikolojik kuramlarla farklı biçimlerde açıklanmaktadır. Biyolojik yaklaşıma göre kişinin hormonları ya da beyindeki bazı hipotalamus ve amigdala gibi oluşumları üzerinde yapılan deneylerle şiddet ve saldırganlığın arttığı ve azaltılabildiği görülmüştür. Psikanalitik kuramcı Freud’ a göre insanda yaşam enerjisi cinsel dürtüleri ve ölüm içgüdüleri ise, saldırganlığı ortaya çıkarmaktadır. Davranışçı kuramlara göre ise saldırganlığı ortaya çıkaran şey kişi engellendiğinde duyduğu öfkedir. Sosyal kuramlar ise saldırgan davranışı topluma uyma olarak açıklamaktadır (Eroğlu, 2009, 18-35). Erich Fromm şiddetin yıkıcı biçimlerini ele aldığı çalışmasında en normal ve hastaliksız biçiminin oyunda ortaya çıkan şiddet olduğunu belirtmiştir. Bu oyunlu şiddetin çeşitli türlerinin örneklerine ilkel kabilelerin savaş oyunlarında ve Zen Budistleri’nin kılıç oyunlarında rastlanmaktadır. Bu aktivitelerde öldürmek amaç değildir, ancak ölüm kazadan meydana gelmektedir (Fromm, 1982, 20-21).

Dövüş ve Spor Olarak Pankrasyonda Şiddet: Sporda şiddet kendini ve karşısındakini yönetmeyi, denetleme ve kontrolü geliştiren bir güç ve yıkıcılığın kontrol altına alınmasını sağlayan bir beceri olarak sunulabildiğinde yapıcı ve yaratıcı yönüyle erdemli amacına ulaşır. Diğer tarafta sporun kötüye kullanılması şiddetin yıkıcı yönünün ortaya çıkarılması anlamına gelir. Bir sporcunun, o spor branşına ait kuralların dışına çıkarak, karşısındakine ziyan vermek niyeti ve kastı ile bir harekette bulunma eğilimi saldırganlık olarak tanımlanmıştır. Sporlarda saldırganlık davranışlarının işaret, söz veya bedenle yapıldığı görülmektedir. Rakip, karşısındakilere tehdit edici veya canını acıtıcı söz veya davranışla öfkesini yansıtmaktadır. Hakeme veya rakibe alaycı, kızdırıcı bakışlar, el kol hareketleri veya küfür gibi sözlü saldırganlıklar, tenis raketi veya benzeri spor aletleri fırlatma veya bunlarla rakibe vurma, çelme takma, yumruk atma gibi saldırgan davranışlar buna örnek verilebilir. Bedeni saldırganlığın bedensel temasa izin veren bireysel sporlarda olduğu gibi takım sporlarında da yaşandığı görülmektedir (Şahin, 2003, 115). Bedensel temasın gerektiği boks, kick-boks, güreş gibi sporlarda şiddetin kasıtlılığını kontrol etmek zordur. Bu dövüşün kendi doğası içinde şiddet vardır. Antik Yunan’da görülen pankrasyon da bunun bir örneğidir. Eski Yunanca’da pankrasyon “tam kontrol” veya “tam güç” anlamına gelmektedir. Pankrasyon kelimesinin anlamı psikolojik stresi ve fiziksel gerginliği kontrol edebilmek ve karşı saldırı üzerinde bedensel tüm gücü kullanma olarak yorumlanabilir. Bu dövüşün amacı karşısındakine zarar vermek değil, teslim olmasını sağlamaktır. Bazı kaynaklar pankrasyon müsabakalarının hem kansız hem de onurlu olduğunu belirtmektedir (Blanton, 1996, 12-16). Pankrasyon Antik Yunan’da en iyi bilinen üç dövüş sporu arasında yer almaktadır, diğer ikisi spor, güreş ve bokstur. Dövüş kelimesi şiddeti doğrudan çağrıştıran bir kelimedir. Sporda şiddet, kural dışına çıkmak ve rakibe zarar vermek olarak tanımlandığında, günümüz sporundaki kadar organize olmayan ve kuralların daha sınırlı olduğu Antik Yunan’daki güreş ve boksunun ve bunların karışımı olan pankrasyonun yüksek zarar verme riskinin olduğu aşikârdır. Dövüşün amacı savaşmak veya saldırmak değil, savunmak ve hasmın vereceği zararı önlemek olarak açıklansa da pankrasyondaki gücün acımasız olarak kullanıldığı şiddet gösterisini görmezden gelmek imkânsızdır (Tekin ve Çalışır, 2016, 1-2).

Pankrasyon rakiplerden birinin diğeri üzerinde tam bir zafer kazanıncaya kadar sürdürdüğü müsabakadır. Buradaki zafer, pankrasyon dövüşçüsünün rakibi üzerinde güreş ve boks teknikleriyle

güçlendirilmiş şiddeti süresi belirsiz bir karşılaşmada rakibinin pes ettiğini söyleyinceye kadar uygulamasından sonra kazanılmaktadır (Karasavvas, 2016). Buna göre pankrasyon kelimesine kurallarının çok az oluşundan ötürü "tam şiddet" anlamını da eklemek mümkündür. Antik Yunan'da pankratlar ya da pankratiastlar adeta gücün ve dolayısıyla şiddetin simgesidir. Dövüşçünün rakibini tümüyle savunmasız bırakarak pes ettirmesi onun bütünüyle güçlü bir kişi olduğunun göstergesi olarak kabul edilmektedir (Karasavvas, 2016). Johns'a göre bu dövüş Antik çağda en şiddetli sporlardan biridir. Pankrasyon Yunan kültürünün şiddetli tarafını ifade eden, rakibi ısırmanın ya da gözünü oymanın yasaklandığı kurallar dışında sınırsız bir kavgadır. Bu spor dalında antrenmandan geliştirilen tüm becerilerin, Yunan gençliğini savaş alanına hazırlamaya yönelik olması şiddet unsurunu da açıklayan bir özelliktir (Johns, 2004, 4- 5). Tam temaslı şiddet sporu olan pankrasyonun tam olarak doğuşu bilinmese de pankrasyon uygulayıcılarının savaşa hazırlıkta yer aldığı (Tekin, 2014, 137-138), Yunan askerinin göğüs göğse mücadelesinde pankrasyonun savaş becerisine ek olarak yaratıldığını göstermektedir (Semaan, 2008). Halklar arasındaki savaşı durdurmak ve ateşkes sağlamak için yapılan Antik Yunan olimpiyatlarının başlangıcında yapılan sporlar arasında pankrasyonun da yer aldığı görülmektedir. Antik Yunan olimpiyat oyunları, ayrıca dinsel amaçlı şölenlerdir (Tekin ve Tekin, 2014, 128).

Antik Yunan sporu dinsel amaçlara, sembolik ödüllere yöneliktir, fakat çağdaş spora göre daha fazla şiddet içerir ve antik spordaki kurallar çağdaş sporcuya dehşet verici gelmektedir. Ayrıca araştırmacıların belirttiği üzere boks müsabakalarına katılan sporcular kendini iyi eğitmiş, cesaretli ve dayanıklılık özelliklerini geliştirmiş kişiler olarak olimpiyatlarda yer almaktalar, fakat bu müsabakalar her zaman centilmence yapılmamaktadır (Tekin ve Çalışır, 2016, 6). Olimpiyat oyunlarına katılmak Yunan erkeği için hem onur hem de ölümsüzlüğü elde etmek olduğundan şiddet ve spor dini boyutuyla ortaya çıkmıştır. Antik Yunan'da yasalarca kabul edilen şiddetin en güçlü ortaya çıkış şekli boks sporunda görülmüştür. Boksörlerin rakibin kendilerini korumak amacından başka zarar vermek için özellikle bir donanım elde ettikleri görülmektedir. Örneğin ele sarılan deriden (Muhtemelen öküz derisinden) yapılmaya kayışlar daha sonra yumrukları çok daha zarar verici hale getiren ve açılan yaraların geç kapanmasına neden olan domuz derisi kayışlarla değiştirilmiştir. Şiddet seyirciyi memnun etmeye yarayan bir gösteri olarak kullanılmıştır. Zamanla sıkılıp daha fazla şiddet görmek isteyen seyircileri mutlu etmek için Milattan önce de 4. Yüzyılda dövüşçülerin rakiplerinin canını daha fazla acıtıp zarar veren önceliklerden daha ağır, içi metallerle doldurulmuş eldivenler kullanmaya başlamıştır. Günlük yaşamda şiddet yasak olmasına ve çok sert bir şekilde cezalandırmasına rağmen, Antik Yunan sporunda özellikle boksta şiddetin en üst düzeyde gösterilmesi bazı kurallara uymak kaydıyla yasal olarak izin verilmiş sosyal bir şiddettir. Fakat kurallar genellikle ihlal edilmektedir ve bu ihlale müsamaha gösterilmektedir. Antik Yunanlarda şiddet ve acımasızlık istenen bir durumdur. Şiddeti bu dönemde tetikleyen durumlardan biri savaşı yöneten komutanın ne kadar zeki, cesur ve becerikli olursa olsun başarıyı savaşa katılan herkese atfetmesidir. Spor müsabakalarında seyircinin şiddetten hoşlanması da şiddetin özellikle gösterilmesine neden olmaktadır (Tekin ve arkadaşları, 2016, 14-16). Helen boks ve Antik güreş tekniklerinin birleşiminin içeren pankrasyon (Stenious, 2013, 42), dövüş becerilerin faydası, iki eski filozof olan Solon ve Anacharsis arasındaki konuşmada açıklanmaktadır. Anacharsis, Solon'a güreş ve boksun hangi amaçlara hizmet ettiğini sormuştur. Taban, bu soruyu bütün bu dövüşlerin, bir savaş veya kavgada yaralı bir yoldaşı alıp, onu bu ortamdan çıkarması veya düşmanı ele geçirmesi ve geri döndürmek için yapıldığı, ayrıca tüm bu dövüşlerin savaşta faydalı şeklinde cevaplamıştır. Bu nedenlerle, dövüşçüleri buna göre eğitmişlerdir, zor ve daha basit olan tüm işleri kolaylıkla yapabilmeleri sağlanmıştır (Johns, 2004, 4- 5). Şiddet ilkel zamanlardan beri var olan antik bir miras olarak hayatta kalmak için savunma veya saldırmaya yönelik bir davranış olarak ortaya çıkmaktadır. Tekin'e göre yumruk atmak gibi mücadele eyleminin ilkel yapısı öncelikle saldırı ve savaş sonrasında ise boks gibi organize olmuş sporlara dönüşmüştür (Tekin ve Çalışır, 2016, 2). Bedensel temasın yoğun olduğu dövüş sporları saldırganlık olarak algılanabilecek davranış ve tutumların en çok görüldüğü ve şiddetin daha yoğunlukla yaşanabileceği sporlardır. Antik Yunan sporu pankrasyon, boks, güreş, judo, kickboks ve tekvando bu tip bireysel mücadele sporlarıdır. Bu şiddet sporları kurallara bağlı olmakla birlikte zarar görme riskini diğer spor dallarına göre özellikle taşır. Bazı spor dallarında bir davranış saldırganlık ve şiddet olarak yorumlanırken farklı bir spor dalında o oyunun doğası gereği normal kabul edilir. Örneğin boksta rakibe yumruk atma zarar verme riskine rağmen beklenen bir durumdur, fakat bir futbol oyununda rakibin diğerine yumruk atması veya rakibin kendisine yönelik kasıtlı bir tekme atması o oyunun doğası gereği değildir ve cezayı gerektirir. (Şahin, 2003, 114). Daha az bedensel spor içeren dallar ise top ile oynanan futbol, hentbol ve basketbol gibi takım sporlarıdır. Atletizm, tenis, golf ve bisiklet gibi sporlarda ise bedensel temas yoktur. Spor içinde şiddeti barındıran bir oyundur. Pankrasyon ve boks gibi dövüş

müsabakalarında kuralları içindeki her saldırganlığın şiddet olarak kabul edilmesi terminolojik bir hatadır (Saz, 2013, 40).

Pankrasyonun hem güreş hem boks teknikleri içerdiğinden hem ayakta hem yerde süren dövüşle daha fazla vuruş ve kavrayış teknikleri içerdiğine göre rakibin daha fazla saldırı ataklarına maruz kalmaktadır. Bununla birlikte Antik Yunan boksunun, pankrasyondan daha fazla yaralanma riskini içerdiğine ve daha zor bir spor olarak kabul edildiğine dair bilgiler mevcuttur. Her iki etkinliğe de katılacak sporların bu yüzden ilk baştan daha fazla zarar görme riski ile karşılaşmamak maksadıyla boks müsabakasına girmeden önce pankrasyonu müsabakası yaptıkları belirtilmektedir. Kaynaklar ölen bir boksörün Zeus'a "ya zafer ya da ölüm" için dua ettiğini göstermektedir. Antik Yunan boksunun günümüz boksundan daha şiddet içermektedir. Bazı kaynaklar eski dönem bokstaki hasarların karışık dövüş sanatlarından da daha riskli olduğunu açıklamaktadır (Cornell, 2002, 31). Pankrasyona göze parmak sokma (göz çıkarma) veya cinsel organlara zarar verme girişimlerinin yasaklanarak bunun kural kabul edilmesi (Nenova, 2015), daha öncesinde yapıldığını göstermektedir. Rakiplerin parmaklarının kırılması, boğma gibi şiddet içeren tekniklerin varlığı ve tüm bunlar pankrasyonun hasma zarar veren şiddet hakkında bir fikir verebilir. Yunan ve Dünya edebiyatında pankrasyon müsabakasında ölen ve zafer kazanan bir dövüşçü Arrhachion'dan bahsedilmektedir. 54. Festivale katılmadan önce olimpiyatlarda iki sefer daha zafer kazanan Arrhachion bunu hem hakemin dürüstlüğü hem de kendi mertliği ile kazanmıştır. Arrhachion kalan son rakiple yarışmaya girdiğinde yarışmacı onu önce kavramış, sonra bacaklarıyla sarılarak tutmuş ve aynı anda elleriyle boğazını sıkmıştır. Arrhachion rakibinin ayak parmağını çıkarmıştır ve fakat kendisi de boğularak son nefesini vermiştir. Arrhachion'u boğan kişi ayak parmağındaki ağrı nedeniyle zorunlu pes etmek zorunda kalmıştır. Arrhachion'un cesedi taçlandırılmış ve kazanan ilan edilmiştir (Nomikos, 2015, 82). Şiddet içeren modern "Karışık Dövüş Sanatları (MMA) da kaynağını pankrasyondan almıştır ve şiddet yönünden çok da masum gözükmemektedir. Modern MMA, geleneksel ve geleneksel olmayan dövüş sanatlarını birleştiren, mücadele için kavrama, yumruklayarak vurma gibi tekniklerin yönlerin birleştirildiği bir dövüş sporudur (Bishop, Bounty ve Devlin, 2013, 2). Boğazı sıkma, tekme atma rakibin başını zemine bastırma, omurgaya darbe atma gibi bireye zarar verici hareketler kurallarla önlenmeye çalışılsa da bu sporda yarışmacıların kurallara uymadığı çatışmalı haller ve kan akışı devam etmiştir. Şiddetin dövüşteki zalim bir örneği Marc O. Madsen'in ayakta giyotin olarak adlandırılabilir bir hadiseyi yaratmasıdır, bu durum gerek maç spikerinin gerekse seyircilerin hayranlıklarını gösteren gürültülü bir heyecanı arttırmıştır. Üstelik MMA pankrasyondan daha düzenlenmiş kurallara sahiptir. Bu sporun popüleritesinin altında aşırı bir şiddet yatmaktadır ve çağdaşlaştırma adeta bu şiddeti bilinçaltında saklayan bir kılıftır (Møller ve Laursen, 2018, 222-223). MMA pankrasyonla aralarındaki bağa rağmen pankrasyondan sonra gelişmiş ve diğer dövüş sanatlarıyla ilişkili olarak uzun bir tarihsel gelişime sahip yasallaştırılmış bir spordur. Pankrasyon UFC' ya kadar genişlemiş ve etkisini karışık dövüş sanatları İngilizce de "Mixed Martial Arts" ve kısaca MMA olarak adlandırılan yeni bir biçimde kendini göstermiştir (Stenius, 2013, 42-45). Farklı geçmişlere sahip dövüş sanatçıları yıllardır dövüşerek, çağdaş tam temaslı dövüş sporunun gelişmesinde sportif çabalara öncülük etmektedir. MMA sporu son yirmi yılda patlamış ve sayısız yeni hayranı çekmiştir. Bu spor geliştikçe yakın geçmişine ulaşmak dahi zorlaşırken asıl köklerine ve pankrasyona ulaşmak daha da zorlaşmaktadır (Voinea, 2015, 225).

Antik ve modern spor karşılaştırıldığında aralarındaki bazı farklılıklara rağmen, bireylerin kendini koruma, kendini savunma, üstün olma, korku ve kaygılarıyla baş etme, kendine ve dünyaya estetik kazandırma gibi psikolojik ihtiyaçları hep vardır ve antik sporun temelinde yatan güç günümüz insanının hayatında oynadığı rolde de geçerlidir. Bir başka deyişle geçmişten bu yana değişmeyen ihtiyaç ve davranışlar vardır. Tarih kinetik olarak uzak geçmişi bugüne bağlamaktadır (Kolaczko, 2013, 33). Dünyanın her bölgesi, kendi ahlaki prensipleri ve temel hedefleri ile kendi tarihsel savaş sanatına sahiptir. Son 100 yılda, birçok dövüş sanatı ustası, hiç kimsenin dövüş sanatının diğerinden en üstün olmadığını ve tekniklerin bir karışımının sporcuyla dövüşmek için çok yönlü ve etkili hale getirdiğini fark etmiştir (Kochhar vd., 2005, 444). MMA denildiğinde Japonya'dan karate, Kore'den tekvando ve Çin'den kung fu gibi sistemleştirilmiş geleneksel mücadele sistemlerini kastedilmektedir ve Uzak doğu dövüş sanatlarının kökeni 'tam bir mücadele' biçimi olan Antik Yunan dövüş pankration sanatına dayalıdır. Bu sanatın temelinde kültürel değerler ve ödüllendirmeler vardır. İyi eğitilmiş bir dövüş sanatçısının spor felsefesi rakibe üstünlük taslamaya değil, onun saldırısını önlemeye yönelik gösteri sunmaya yöneliktir. Bir dövüş sanatçısı eşit şartlarda rakibine tam bir güç uygulamak için zihinsel disiplin ve fiziksel beceriye sahip olmalıdır (Wise ve Carotis, 2012, 241-248). Karışık dövüş sanatları, boks ve güreş seyircilere şiddet heyecanını yaşatmaktadır, fakat sadece güreş diğer sporlardan bağımsız tek başına uygulandığında gerçek bir şiddet içermediği belirtilebilir. Pankrasyon ve karışık dövüş sanatları gibi gösterilerin hepsinde şiddet nadiren de

olsa yaşamı sonlandıracak duruma gelmiştir. Güreş heyecan yaşatmasına rağmen asıl amacının oyun ve eğlence oluşu onu seyircilerin gözünde de gerçek bir dövüşten ayırır, profesyonel güreşteki şiddetin abartıldığı boyutta olmadığı görülmektedir (Møller ve Laursen, 2018, 224). Pankrasyondaki şiddetin bir gösteriye dönüşmesi ve olimpiyat oyunlarında yer alması heyecan ve eğlenceye dayalıdır. Bu işlevinde dolayı Stenius, MMA oyuncularını ile seyirci arasındaki bağı tiyatro oyuncularını ile seyirci arasındaki ilişkiye benzetmiştir. İzleyiciler bazen belli bir sıra düzeninde ve protokole göre oturmaktadır ve oyuncular da belli bir düzene göre sahneye gelmektedir. Oyuncu ilk elden şiddeti deneyimlerken seyirci bunu izleme yoluyla deneyimlemektedir. Biri doğrudan diğeri dolaylı yolla olsa da hem oyuncu hem de seyirci şiddete adapte olmaktadır. Bu yaşantı yüksek derecede bir gerilim içermektedir (Stenius, 2013, 50-51). MMA çok vahşice, nispeten yeni ve popüler bir spordur. Bu dövüşte sporcuların aşırı özgürlüğüne bağlı acımasız bir şiddet ortaya çıkmaktadır. Bu durum pankrasyondaki heyecan ve şiddet ortamının bir benzerini yaşatmaktadır. Dövüş sporunu dış dünyadaki düşmanlık, saldırganlık ve taşkın davranışların spor ortamında kontrollü bir hale getirilmesi olarak tanımlamak doğru değildir. Bununla birlikte sporun doğasında bir taşkınlık vardır, sporcu aşırı özgür davranma eğilimi içindedir. Bu dövüşün bir savaş değil bir spor olması ve kurallar dâhilinde dövüşülmesi, onun doğasında olan şiddet eğilimini değiştirmez. Dövüşte şiddete değil, katarsis sağlamaya yönelik bir heyecan yaratılmaktadır. Burada kontrollü şiddet ile kontrolsüz şiddet arasında bir denge kurulması gerekli olduğu belirtilebilir. Antik Yunan’ da güreş ve boks için söylenebilecek bazı özellikler bu sporun karışımı olan pankrasyon için de aynıdır. Aralarındaki tekniksel bazı farklılıklara rağmen sporcular dayanıklılık ve sebat etme gibi bazı kişilik veya duygusal yönden benzer özellikleri taşımaktadır. Bir güreş müsabakası deneyimi aynı zamanda duygusal ve ahlaki yaşantının da keşfidir. Kuralları bozma, risk alma, üstün bir beceri sergileme gibi fiziksel dövüşün gösterileri sporcuların farklı bir psikoloji içine girmelerini sağlamakta, duygusal bir boşalım ve yüksek bir özgüven duygusu yaşamalarına olanak vermektedir. Bu tür bir heyecan özellikle erkek güreşçiler için uygun bir alan olarak ortaya çıkmaktadır (Møller ve Laursen, 2018, 226-227). Dövüşçülerde, MMA ile uğraşmak da, günlük yaşamda şiddeti ve stresi azaltan rahatlatıcı bir etkiye sahip olabilir. MMA dövüşçüleri ring dışında veya kafes dövüşü dışında günlük yaşamlarında şiddet yaşantısı içine girseler bile, bu onların şiddet içeren bir sporla uğraşmalarından sonra olmayabilir. Bundan başka şiddet eğilimi olan bireyler de bu dövüş sporunu seçmiş olabilirler (Dixon, 2015, 367).

Fenomenoloji ve yeni materyalizm düşünürleri insan vücudunun şiddete devamlı bir değişim ve uyum gösterdiklerini açıklamaktadır. Posthuman anlayışa göre dövüş sanatı, bireyin spor alanında belirli bilinen performanslarında ya da yaratıcılık gösterdiği beklenmedik performansında ne yaptığını, bedenini nasıl kullandığını seyircilere göstermesidir. Buna göre dövüş sanatları Dövüş sanatları hem şiddete uyum sağlama hem de bir iletişim biçimidir. MMA kendisini seyreden dünyaya heyecan yaşatmak için hem de üstün yetenek gösteren sporcuları ortaya çıkarmak için gelişmiştir, fakat daha ziyade yüksek bir beceri performansının gösterisiyle kurulan bir iletişim olarak bir meta-dövüştür. MMA, dövüşçünün zorlu antrenmanlarla hazırlığına rağmen müsabakalar kazanmak ve kaybetmek gibi iki dar anlama indirgenir. Bu dar bakış açısı yüzünden sporcu bedeninden ve fiziksel benliğinden vazgeçmeye, onu kurban etmeye hazır hale gelmektedir. Bunun ardında kültürel arketipal göstergelere yaklaşma, kültürel stereotip etkilenişine dönüşme vardır (Stenius, 2014, 45-47). Bu dövüş sporlarının seyircisi de kazanma ve kaybetmeyi dolaylı yoldan gözleyerek bir rahatlama içine girmektedir. Şiddeti seyretmek seyirci için aynı zamanda dolaylı yoldan korkuyla yüzleşmek anlamını taşıyabilir. Seyirciler medyadaki şiddeti seyrederek deşarj olmaktadır, bu yolla gerilimi üzerinden atan kişilerde saldırganlık ve şiddet davranışı azalmaktadır (Møller ve Laursen, 2018, 223-224). MMA’da şiddet paradoksal bir dönüşümdür. Bu dövüş sanatındaki müsabaka sporcularda fiziksel iz bırakıp, onları bozguna uğrattırken aynı anda bir dizi öznelerarası ihlal ve doğruluk ya da yanlışlığı karar verilemeyen performans aktiviteleri de yaşatmaktadır. MMA’ da ağrı ve şiddet seviyesi yüksek olduğundan dövüşçüler fizyolojik bir acıyla karşılaşır. Vücutları eylemin somutlaştırıldığı bir alandır. Zihin ve duygularını güçlendirmek için bedensel şiddetin yarattığı fiziksel ağrıdan yararlanırlar. Fiziksel şiddeti arzulama “abjection” (iğrençlik: belirsizlik, çelişki, ikisi arasında, dışlanandan ayrı ama o dışlanan olmadan da var olamama) anlayışıyla ortaya çıkmaktadır. Bu yolla şiddet geliştirilmekte ve bedensel kuvvete dönüştürülmektedir. Stenius’a göre şiddet kabul ve red biçiminde dönüşümlü olarak yaşanmaktadır. İngilizce’de “Abject” olarak geçen bu durum, istenmeyen ve iğrenç olan bir yaşantının reddedilmesi için önce kabul edilmesi gibi bir anlam taşımaktadır. Böylece şiddet “iğrenç” istenmeyen bir yaşantıdır ve dövüş sporunda bu kabul edilerek sonra da geriye iade ile reddedilmektedir. Bu paradoksal bir yaşantı oluşturmaktadır. Tam temas içeren sporlarda şiddetin keyifli bir akışa dönüşmesinden ve sporcunun ototelik bir özellik kazanmasından bahsedilebilir. Dövüşçünün bedensel algısı maruz kalınan şiddet vuruşları sonucu olarak değişmekte ve şiddete uyum sağlanmaktadır. Bu nedenle beden ayakta

kalabilmekte ve dıştan gelen ağrıya dayanabilecek duruma gelmektedir. Bedensel deneyim ve bedensel algı hem antrenmanlar hem de dövüş öncesi pozisyonlarda belirsizdir. Bu pozisyonlar tam temaslı dövüşe geçildiğinde yararlanılan ilk dönüşüm öncesi (yansıma) hareketlerdir. Beden kendi tarafından yeni bir anlam ve yeni bir algı deneyimi yaşamakta ve yeni kazanımlar elde etmekte bu yolla değişmektedir. Böylelikle önceden hiç var olmayan bir sosyal vuruş, sosyal bir ağrı ortaya çıkmaktadır. Kısacası MMA dövüşünde rakibin diğerine uyguladığı fiziksel güç, ağrı ve şiddetin “abjection” anlayışıyla kendisine geri yansıyan bir şiddet olarak acı çekme duygusu yine acıya direnmek için kullanılmaktadır. Bu aynı zamanda kaba kuvvetin kontrollü bir enerjiye bedensel güç kaynağına dönüştürülmesidir. Buradaki şiddet yaşantısı içinde dövüşçünün ototelik (o esnadaki akıştan keyif almak) bir yaşantı içinde olması ve “ototelik bir kişilik” (ödülü dış dünyada aramayan, yaptığı aktiviteyi merak ve hoşlandığı için yapan, içsel olarak motive) kazanmasından söz edilebilir (Stenius ve Dziwenka, 2015, 20-21). Şiddet, bir başkasının başka birine istenmedik bir etkide bulunması, fiziksel veya psikolojik yönden zarar vermesidir. Kişide şiddet eğilimine veya isteğine saldırganlık duygusu denebilir, bu duygu eyleme dönüştürülerek karşı tarafta nahoş bir etki yaratıldığında şiddet uygulanmış olmaktadır. Buna göre saldırganlık ve öfke dizginlenebilir, şiddet olarak ortaya çıkmayabilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Şiddet bir kimsenin diğerine uyguladığı nahoş ve istenmedik etkidir. Bununla birlikte dövüş müsabakalarındaki rakipler şiddete maruz kalacaklarını bilerek bir araya gelmektedirler. Bir başka deyişle istenmedik etki olan şiddet tarafların bilerek kabul ettikleri bir anlamda istendik bir durum yaratmaktadır. Bu durumda dövüş sporlarında ortaya çıkan durumları şiddet olarak tanımlamak doğru değildir. Belirtilen kurallar dışına çıkmak, centilmence davranmamak ve çıkarları her şeyin üstünde tutmak şiddet açısından değerlendirilebilir. Dövüş sporları, kuralların dışına çıkmaya müsait bir ortam yarattığından ve rakiplerin bilerek risk almalarından dolayı izleyen ve değerlendirme yapanlarda müsamaha gösterilen bir duyarsızlaşma yaratıyor olabilir. Sporcular ve izleyiciler tarafından kuralların spontan ihlali bir yaratıcılık olarak değerlendirilmekte ve heyecanı arttıran bir durum olarak söze dökülmemiş bir kabul anlamını taşıyor olabilir. Pankrasyon bokstan ve güreşten alınmış tekniklerle güçlendirilmiş, sınırlı kuralın bulunduğu, önceden belirli bir sürenin tayin edilmediği ve rakiplerden birinin pes edinceye kadar müsabaka süresinin devam ettiği, boğma, kilitleme ve fırlatma gibi ağır tekniklerle büyük fiziksel zarar riski içeren bir dövüş olması, onu tam bir şiddet gösterisi haline sokmaktadır. Pankrasyon dövüşünde şiddet hem dövüşçüler hem de izleyenler tarafından istenen bir durum olarak tarih sayfalarında yer almıştır. Bunun nedenleri dinsel nedenler ve buna dayalı bir eğlence ihtiyacı olabilir. Üstün olduğunu kanıtlama ve ölümsüzlük kazanma bu yolla elde edileceğine inanılmıştır. Üstün özellikli kabul edilen pankratların savaşta asker olarak kullanılması da bu dövüşü şiddet sporu olarak ortaya çıkarmaktadır. Pankrasyonun tam çıkışı bilinmese de sporcuların ölümsüzlük kazanmak ve Tanrıların hoş görüşünü kazanmak için yapılan gösteriler olarak olimpiyatlarda yer alması kurban etmede olduğu gibi, pankrasyon kan dökmekten çekinilmeyen bir aktivite olarak yer almıştır. Dinsel anlam kazanması ve ortamın döneme ait psikolojisi (savaşları durdurma, eğlenme ve rahatlama isteği) ile halk da bu şiddeti onaylamaktadır. O dönemde yaşanan savaşta, toplumun bunalım ve çatışmaları çözme isteğine, dinsel inanışlarına, kültürüne ve eğlence anlayışına bağlı bir psikoloji olarak şiddet dövüşleri ortaya çıkmış gözükmektedir. Şiddet dövüşenlerin ve seyredenlerin önce gerilim yaşamalarına sonra da bu yükselen gerilimden sonra rahatlamlarını (katarsis) sağlamaktadır. Bu hayatla ve hayatın getirdiği tehlike ve şiddetle yüzleşmeyi sağlıyor olabilir. Pankrasyon dövüşündeki şiddet, dövüşçüler tarafından bilerek kabul edilmektedir, bu nedenle bunun manevi ve yasal açıdan tam bir şiddet olduğu kabul edilmeyebilir. Dövüşçüler bilerek geldikleri müsabakalarda farklı bir şiddet algısını deneyimlemektedirler. Bu onların kabulünden doğan bir şiddettir. Öte yandan fiziksel gücün farklı tekniklerle güçlendirilmiş olması, kalıcı hasarlara yol açma riski, acımasız darbe ve vuruşlar tam bir güç anlamına gelen pankrasyona tam bir şiddet anlamını da kazandırmaktadır. Dövüş sporlarında görülen şiddetle ilgili olarak yapılacak başka araştırmalarda bu tür sporlardaki şiddet olgusunun daha geniş çaplı ve zamanının şartlarına göre araştırılması iyi olabilir. Dövüş sporlarında şiddet algısı için ölçekler geliştirilebilir. Dövüşçülerin şiddet algısı ile günlük hayata uyum, mutluluk düzeyleri arasındaki ilişki incelenebilir. Dövüş sporlarının günlük hayattaki olumlu katkıları veya engelleyici etmenler olup olmadığı araştırılabilir. Dövüş sporu eğitmenlerini sporculara kazandırmak istedikleri ahlaki felsefe ile dövüşçü sporcuların algıları arasındaki ilişkiler incelenebilir. Halkın dövüş sporlarını algısı ve katılımı araştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Akan, Nesrin (2018). Aristoteles'in Etik Anlayışı Doğrultusunda Katharsis. *İstanbul Aydın Üniversitesi Güzel Sanatlar Dergisi*, C. 4, S. 7, s. 21-28.
- Acet, Mehmet (2005). *Sporda Saldırganlık ve Şiddet*. İstanbul: Morpha Kültür Yayınları LTD.Ş.
- Bishop, H. Stacy; Bounty, L. Paul & Devlin, Micheal (2013). Mixed Martial Arts: A Comprehensive Review. *Journal of Sport and Human Performance*, C.1, S.1, s. 28-42.
- Blanton ,F. James (1996). *Hand to Hand Combatives İn The Us Army*. Unpublished master's thesis, Bachelors in Government, University of Texas, Austin, Texas.
- Burmaoğlu, G. Eda., İmamoğlu, Gülten (2018). Girit-Minos Civilization Sports and Visual Reflections, *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 20 (3A) .
- Can, Hülya (2006). Aristoteleste Katarsis Kavramı. *Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, C.2, S. 2, s. 63-70.
- Cornell, Tim J. (2002). On War and Games in the Ancient World. *Sixth International Symposium for Olympic Research*, 29-40.
- Csikszentmihalyi, Mihaly (2018). *Akış*. Barış Satılmış (Çev), Esra E. Orhan (Edt.). Ankara: Buzdağı Yayınevi.
- Cherry, Kendra (2020, January 25). The Role of Catharsis in Psychology. *Verywellmind* <https://www.verywellmind.com/what-is-catharsis-2794968>. Erişim: 29.3.2020. sa:15.50.
- Doğan Erol.,İmamoğlu Gülten (2019). Interpretation of Sporting Activities and Visuals in Iliad and Odyssey. *Turkish Studies Historical Analysis*, C.14, S.3, s. 485-496.
- Dixon, Nicholas. (2015). A Moral Critique Of Mixed Martial Arts. *Public Affairs Quarterly*. C. 4, S.29, s. 365-384.
- Eroğlu, E. Susran (2009). Saldırganlık Davranışının Boyutları ve İlişkili Olduğu Faktörler: Lise ve Üniversite Öğrencileri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Çalışma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S.21, s. 205-221.
- Fromm, Erich (1982). *Sevginin ve Şiddetin Kaynağı*. 3. Basım. İstanbul: Payel.
- Johns Stephanie (2004). Areté and the Rise of Orthopedics. *Senior Research Projects*. 45. https://knowledge.e.southern.edu/senior_research/45. Erişim: 24.12.2019 sa. 19.09.
- İmamoğlu Gülten, Koca Feyzullah (2018). Comments With Figuries About Boxing, Wrestling and Fencing in The Ancient Egypt. *The Journal of International Social Research*, C.11, S. 59, s. 554-559.
- Karaköse, Rukiye (2009, Aralık 12). Psikolojik Savunma Mekanizmaları. *Aktüel PDR Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Portalı* <https://www.aktuelpdr.net/psikolojik-savunma-mekanizmaları.html> Erişim: 26.3.2020.
- Karasavvas, Theodoros (2016, January 23). Pankration: A Deadly Martial Art Form From Ancient Greece. *Ancient Origins Reconstructing The Story of Humanity*. <https://www.ancient-origins.net/history-ancient-traditions/pankration-deadly-martial-art-form-ancient-greece-00522>. Tarih 30. 9. 2019, sa: 00.57.
- Kiraz, Sibel (2015). "Hayvan" da ve "İnsan" da Saldırganlık üzerine Psikolojik ve Felsefi bir İnceleme. *Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, S.19, s.119-136.
- Kolaczko, J Grey. (2013, Mart 21). Lift, Eat, Compete: Athletics in Ancient Greece and Modern America. *Honors Bachelor of Arts*. 29. <http://www.exhibit.xavier.edu/hab/29>. Tarih 30. 9. 2019, sa: 10.
- Kochhar, Tony; Back Dianne L. Mann Bruce D. & Skinner, John A. (2005). Risk of Cervical İnjuries in Mixed Martial Arts. *British Journal of Sports Medicine*, S.39, s. 444-447.
- Møller R. Bysted. & Laursen Thomas K. Squaring the Circle: Removing Violence from the Equation in a Quest for Excitement *The Popular Culture Studies Journal . Special Edition Wrestling*. (Norma Jones (Edt.). C.6, S. 1, s. 218-230.
- Nenova, Stella (2016, February 09). Pankration. *Ancient History Encyclopedia*, <https://www.ancient.eu/pankration/> Tarih 30. 9. 2019.
- Nenova, Stella (2015, Nowember 5). Pankration- The Ancient MMA. *Ancient World Alive*. <http://www.ancientworldalive.com/single-post/2015/11/05/Pankration-the-Ancient-MMA>). Erişim: 25. 12. 2019: 14.
- Seaman, Jad (2008, June 9). Eski Yunan Pankrasyonu: MMA'nın kökeni, Birinci bölüm, <https://bleacherreport.com/articles/28473-ancient-greek-pankration-the-origins-of-mma-part-one>. Erişim: 20. 1.2020.
- Stenius, Magnum (2014). The Legacy of Pankration Mixed Martial Arts and the Posthuman Revival Of A Fighting Culture. *Journal of Combat Martial Arts and Science*, S.14, s. 4-27.
- Stenius, Magnum. (2013). The Legacy of Pankration Mixed Martial Arts and the Posthuman Revival Of A Fighting Culture. *International Journal of Combat Martial Arts and Science İCMAUA*, C. 13, S. 5, s. 40-57.
- Stenius, Magnum & Dziwenka, Ronald (2015), Just Be Natural with Your Body: An Autoethnography of Violence and Pain in Mixed Martial Art. *International Journal of Martial Arts*, C.1, s. 1-24.
- Nomikos, N. Nikitaş (2015). The First Fatal Incident of Pangration/Pankration. *American Journal of Sports Science and Medicine*, C. 3, No. 4, s. 82-84.
- Saz, İrfan (2013). Spor-Şiddet ilişkisi, Nedenleri ve Çözüm Önerileri. *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, C. 1, S. 1, s.137 - 157.
- Şahin, Murat (2003). *Sporda Şiddet ve Saldırganlık*, 1. Baskı, Ankara: Nobel
- Tekin Ali ve Tekin Gülcan (2014). Antik Yunan Dönemi: Spor ve Antik Olimpiyat Oyunları. *Tarih Okulu Dergisi (TOD)*. S.18, s. 121-140.
- Tekin Ali, Tekin Gülcan ve Çalısır Melih (2016). Sporda Şiddet Bağlamında Antik Yunan'da Boks. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C.5, S. Ek, s 1-18.
- Vikipedi Özgür Ansiklopedi. Spor. <https://tr.wikipedia.org/wiki/Spor>. Erişim: 28.3.2020. sa. 23.30.
- Voine, Andree (2015). Mixed Martial Arts From Beginning Till Now. *The Bucharest University of Economic Studies Maroton*, C.7, S. 2, s. 225-229.
- Wikipedia The Free Encyclopedia. Pankration <https://en.wikipedia.org/wiki/Pankration>. Erişim 25. 1. 2015 sa: 23. 40.
- Yücel, A. Serdar, Atalay Ahmet ve Gürkan Ayça (2015). Sporda Şiddet Ve Saldırganlığı Etkileyen Unsurlar. *Uluslararası Hakemli Psikiyatri ve Psikoloji Araştırmaları Dergisi*, C.2, S.2, s. 68-90. Doi: 10.17360/UHPPD.201529603.
- Ziyagil M. Akif, Bilir Pervin, Çekin Resul, Temur C. Sayın (2012). Türkiye'de Sporda Saldırganlık, Şiddet ve Çözüm Öneriler. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, C.7, S.1, s. 1-14.